

ALGEMEEN

G. Despy, e. a., *La fortune historiographique des thèses d'Henri Pirenne. Actes du Colloque organisé à l'occasion du cinquantième de la mort de l'historien belge par l'Institut des Hautes Etudes de Belgique, à l'initiative de G. Despy, professeur à l'Université libre de Bruxelles et A. Verhulst, professeur à l'Université de l'Etat à Gand. Bruxelles, 10-11 mai 1985. Suivis de la version française inédite d'un article d'Henri Pirenne et d'une note sur le 'Fonds H. Pirenne' aux archives de VU. L. B., Brussel, 1986 (Archives et Bibliothèques de Belgique. Archief- en Bibliotheekwezen in België. Numéro spécial. Extranummer 28). 185 biz., ill.*

De hier gebundelde 'papers' werden voorgedragen op een colloquium dat naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het overlijden van Henri Pirenne te Brussel werd ingericht, op initiatief van de Brusselse hoogleraar G. Despy en diens Gentse collega A. Verhulst. De bedoeling van het colloquium was een objectieve evaluatie te brengen van het oeuvre van de befaamde Gentse mediëvist. Het feit dat de tien hier bijeengebrachte bijdragen zo uiteenlopende gebieden bestrijken als de oorsprong van de steden in de oude Nederlanden en de nieuwste geschiedenis van België, is de zoveelste blijk van de veelzijdigheid van Pirennes bedrijvigheid — en dit terwijl de wellicht meest ophefmakende van alle Pirenne-thesissen, die van *Mahomet et Charlemagne*, op het Brusselse colloquium van 1985 bewust werd uitgesloten.

Het is onmogelijk in het bestek van een recensie alle bijdragen te analyseren, zodat we zullen moeten volstaan met een algemene constatering en een paar meer specifieke bemerkingen. De algemene toon van de bundel is gematigd kritisch. In alle objectiviteit wordt zeer vaak geconstateerd dat Pirennes stellingen voor zeer terechte kritiek vatbaar waren, maar toch wordt grote achting opgebracht voor wat hij in het kader van zijn tijd heeft gepresteerd. De enige bladzijden die wat uit de toon vallen zijn de inleiding van Despy en de bijdrage van Fossier. Eerstgenoemde heeft een nogal oppervlakkig en erg kort stuk gepleegd waarin we bijvoorbeeld — zonder enige verbazing — vernemen dat allerlei later ontdekte en uitgegeven teksten nog niet ter beschikking stonden van de gecommemoreerde historicus en dat deze heel wat van zijn standpunten zou hebben 'verfijnd en gecorrigeerd' indien ze te zijner beschikking hadden gestaan. Bevreemdend is daarentegen de passus waarin Despy uitlegt waarom het colloquium niet te Gent is doorgedaan, wat nogal voor de hand had gelegen aangezien Pirenne zeker één van de 'viri illustres' was van de universiteit aldaar. De Brusselse hoogleraar schrijft dat Pirenne de universiteit van Gent in 1930 had verlaten naar aanleiding van 'sa flamandisation légitime' en gaat verder dat het dus onwaarschijnlijk leek dat de universiteit van Gent er aan had kunnen denken om 'une telle commémoration' te organiseren. Wat in 1985 werd herdacht was, dachten we, de vijftigste verjaardag van Pirennes overlijden en niet die van de vernederlandsing van zijn universiteit en het is ons duister waarom de Gentse alma mater geen geschikte plaats was geweest voor een colloquium gewijd aan een evaluatie van het oeuvre van een van haar beroemdste geleerden. Despy legt verder uit dat de Université Libre de Bruxelles 'in die omstandigheden geen rechten kon laten gelden', hoewel Pirenne er in 1906 aan had gedacht Gent te verlaten voor Brussel en hij in deze laatste universiteit in 1930 tot 'professeur agrégé' was benoemd. Om uit al die (nogal spookachtige) moeilijkheden te geraken is men, aldus Despy, op zoek gegaan naar een 'terrain neutre' en dat is dan het Institut des Hautes Etudes de Belgique geworden te